

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Over de toets niets dan goeds? 'Onder de loep'

Kuiken, F.

Publication date

2012

Document Version

Final published version

Published in

Les

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F. (2012). Over de toets niets dan goeds? 'Onder de loep'. *Les*, 30(177), 7.
http://les.boomtijdschriften.nl/artikelen/LE-30-177-4_Over%20de%20toets%20niets%20dan%20goeds.html

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Onder de loep

Over de toets niets dan goeds?

In het verleden was het niet altijd even makkelijk om iemands taalvaardigheid in het Nederlands vast te stellen. Er werd toen vaak ook minder aandacht besteed aan iemands precieze niveau van taalvaardigheid. Tegenwoordig is dat anders: toetsen genoeg, die voor iedereen overal en altijd worden ingezet, zo lijkt het wel. Dat geeft weer aanleiding tot allerlei kritische reacties. Is de toetscultuur niet te veel doorgeslagen en hechten we niet te veel waarde aan de toetsresultaten? En is het zo dat een toets alleen maar goeds oplevert?

Laat ik voorop stellen dat ik in het algemeen niets tegen toetsen heb. Goed onderwijs houdt het stellen van doelen in, een interventie gericht op het behalen van die doelen en een evaluatie om na te gaan of de doelstellingen zijn behaald. Vaak bestaat de evaluatie uit de afname van een toets. Maar dat is zeker geen wet van Meden en Perzen. Er zijn ook andere evaluatiemogelijkheden, zoals het voeren van een gesprek, het uitvoeren van een observatie of het samenstellen van een portfolio. Aan al deze manieren van evaluatie zijn voor- en nadelen verbonden.

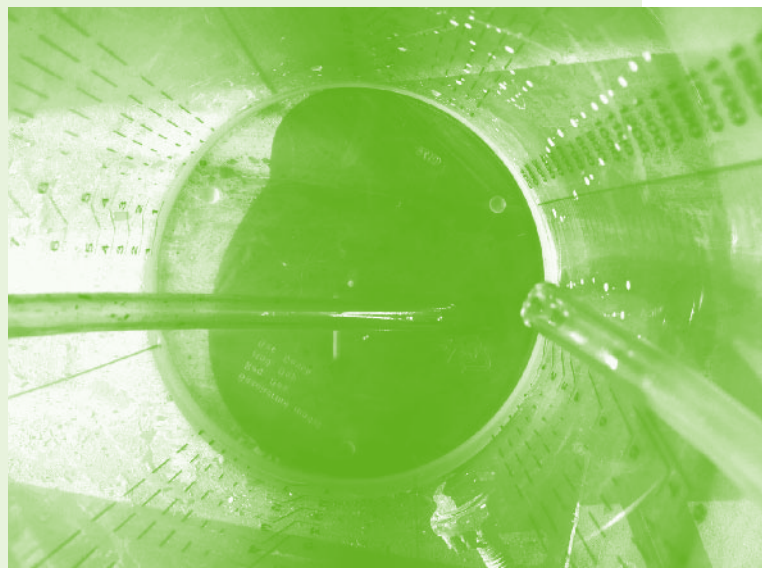
Betrouwbaar en Solide

Het grootste voordeel van een taalvaardigheidstoets is wel dat in relatief korte tijd een beeld kan worden verkregen van (een onderdeel van) iemands taalvaardigheid. Daar staat als veelgenoemd bezwaar tegenover dat een toetsuitslag een momentopname weergeeft en dat niet alle aspecten van taalvaardigheid even gemakkelijk met behulp van een toets kunnen worden gemeten. Dat heeft vooral te maken met de psychometrische eisen waaraan een toets moet voldoen. Daarbij moet met name worden gedacht aan de betrouwbaarheid van een toets (meet deze vandaag hetzelfde als morgen?) en aan de validiteit (meet de toets wat hij moet meten?). Dat is bijvoorbeeld de reden waarom de CITO EINDTOETS BASISONDERWIJS die bij leerlingen in groep 8 wordt afgenomen wel de onderdelen invullen van teksten, spelling, begrijpend lezen en woordenschat bevat, maar geen spreek- en gespreksvaardigheid. Het is voor mondelinge taalvaardigheid namelijk veel lastiger om een betrouwbare en valide toets samen te stellen. De Citotoets ligt dan ook niet voor niets onder vuur. Aan het oordeel van de leerkracht die de ontwikkeling van leerlingen gedurende langere tijd heeft kunnen volgen, wordt soms maar al te gemakkelijk voorbijgegaan. Bovendien zijn ook toetsdeskundigen het niet altijd eens over de beste manier van toetsing, zodat een evaluatie die

gebaseerd is op een combinatie van verschillende technieken (bijvoorbeeld een toetsuitslag én een leerkrachtoordeel) vaak de veiligste en beste keuze is.

Een schat aan informatie

Een tweede aandachtspunt betreft de vraag wat er met de uitslagen van een toets wordt gedaan. Scholen worden de laatste tijd door steeds meer instellingen (bestuur, gemeente, inspectie, enzovoort) verplicht om regelmatig allerlei toetsresultaten te verstrekken. Leerkrachten krijgen hierdoor soms het idee dat ze vooral voor deze instanties bezig zijn om gegevens van de leerlingen aan te leveren. Veel leerkrachten realiseren zich daarentegen te weinig wat een schat aan informatie deze gegevens hun

biedt en hoe ze daar vervolgens hun didactisch handelen op kunnen afstemmen. Ze hebben dat ook lang niet altijd geleerd in de opleiding die ze hebben genoten. Ze blijven daardoor het idee houden dat ze vooral doorgevers van informatie zijn zonder daar zelf op te reflecteren en na te gaan wat de toetsresultaten betekenen voor de vervolgstappen die ze in het onderwijsproces kunnen zetten. Op dat punt is naar mijn idee nog heel wat verbetering te behalen. Om die reden pleit ik voor meer aandacht voor toetsing, interpretatie van toetsresultaten en de implicaties daarvan voor de leerlingen in de opleiding van docenten.

Folkert Kuiken